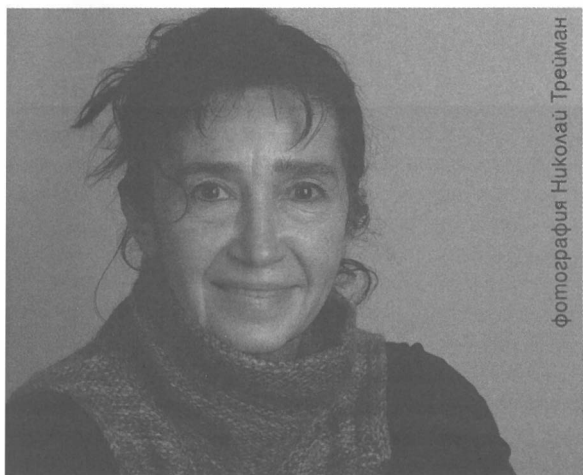

Албена Стамболова

фотография Николай Трейман

Оградата, покривът и последният майстор

Албена Стамболова е писателка и преводачка. Авторка на книгите: „Многоточия“, „Това е, както стана“, „Авантюра, за да мине времето“, „Драки и къпини“ (награда за проза на Портал Култура 2021)

Покривът на къщата е от онези, покритите с плочи. Не какви да е плочи, а неправилни многоъгълници. Не си и помислят да бъдат обли. Ръбовете и върховете им са остри като ножове и няма дори две еднакви. Уж са като люспи на сребриста риба, но при възлеждане отблизо се откриват всички цветове – ръждиво, проблясващо слюдено, пръски от зелено и оранжево, сякаш бяло, а пепеляво. Тези малки като клетки петна се сливат, отдалечиш ли поглед, и засияват във всички нюанси на сивото. Веднъж покрили покрива, цветовете им се преливат течено един в друг и създават впечатление за броненосен слой. И не само, внушават нещо отколешно, по граконовски древно, което съществува само в разказ или проблясък на спомен.

Темелко беше човекът, който умее да поръча, избере и подреди безпогрешно плочите. Всички го знаеха, знаеше го и Ценка, която се разбираше и с него, не само с Тифчо. Защото хората все говорят и говорят, разказват какво ли не, но не и Темелко. Той умееше да поправя боженските къщи, но не говореше. И не защото не можеше, а сигурно защото не му се говореше. И защо не? Щом можеш да говориш с ръцете си, защо да убиваш мозъка си, както казва Весето.

Ръцете на Темелко бяха златни. С тях посочваше и избираше плочите и най-важното, редеше ги. Но не участваше в товаренето им.

Защото беше майстор. Наложил се Ценка да намери хора, за да ги товарят, разтоварват и пренасят там,

където Темелко им посочи. После да ги подават нагоре към покрива, където той царуваше от висотата на своите 155 сантиметра. Крехък и тънък като есенен лист.

Как поемаше тежките плочи, не знам. Излежда там горе беше космос и законите на гравитацията ставаха други, Темелко натежаваше, плочите олекваха. Или пък името му помагаше някак. Там горе се извършваше неведомата магия на майсторството, което Темелко упорито не предаваше на никого и всички знаеха и се кръстеха, че ако той нареди плочите на един покрив, никога покривът няма да протече. Нито пък буря ще ги размести. Нито пък знаеха какво ще правим без него.

Изобщо все някога кончината на Темелко щеше да стане окончание на Боженци. Дали не е последният покрив, който Темелко реди? Опитвах се да пропъдя неприятната мисъл, че имаме късмет с Темелко. Все едно че крадахме от него този късмет, който беше само негов, а не на всички в селото.

Ние стояхме долу и извивахме шиш нагоре. Но нищо не виждахме, не знаехме какво прави Темелко. Чувахме леко трополене от време на време, като от съсели, понякога дълго той не се появяваше на ръба и не даваше знак за следващата плоча. Сигурно си говореше с плочите там някъде. Благоговейно напругахме слух да дочуем нещо, но не. Ето как уменията му не можеха да се предават, тайните не могат да бъдат откраднати. Направи ни знак да се махаме и ние се магнахме.

Дори и в боженската църква не съм изпитвала подобно страхопочитание.

Как беше преценил колко от скъпите и прескъпи плочи да се купят, не знам. Доиде, погледна покрива и тръгна. Ние всички тръгнахме след него към каменогелците.

В колата го погледнах отблизо, малък и слабиък като дете. Дъхът му едва се долавяше. После плочите бяха погребани и натоварени в камион. Лекавата кола подскочаше по калдъръма пред него, докато шестте му гуми се задържаха след нас. Темелко се покатери на покрива като катерица и изчезна.

Не помня колко време ги реди, ден или повече.

Така покривът беше подновен, без приказки, уж като нещо очевидно, което обаче не можеше да се види. Нито да се разбере.

После слезе и си тръгна. И Ценка го последва, за да му плати, казахме си.

Къщата отново натежа на мястото си. Тежестта на люспестите сиви покриви далече превъзхожда тази на керемидените. Не всички къщи могат да я понесат. Тази я пое с безмълвно превъзходство. Оставаха оградата.

Исках да разкажа за оградата, но разказах за покрива. Така става в Боженци. Едно се разваля, друго се поправя. А името на майстора е Монката, аз само го наричам Темелко. За да си обясня как така силата му се утроява, качи ли се на покрива.